

08 JUNI 2004

Rijksgebouwendienst
Stafafdeling
Juridische Advisering

Kamer Bruggebouw 1.44
Interne postcode 425

Telefoon 070-3411370
Fax 070-3411323

De Minister

VERTROUWELIJK

accord met optie 2 / blz 3
8/6
nota

Den Haag, Catshuis, aansprakelijkstelling

Datum
8 juni 2004

Kenmerk
JA 2004 011 485

Afschrift aan auteur, archief en aan

[Redacted]

Paraaf auteur
Σ / 8/6/04

Paraaf BSG
8/6 ✓

Paraaf
8/6

Paraaf hJA
hJA 040608
8/6/04

Doel van de nota

Aan u wordt een beslissing gevraagd of de Staat (Rgd) De Goede Schilders BV op korte termijn aansprakelijk zal stellen voor de financiële schade als gevolg van de brand in het Catshuis.

Effecten

1. Het verhalen van de schade, of een deel daarvan, legt geen, of minder, beslag op de rijksbegroting.
2. De Goede Schilders BV kan in geval van aansprakelijkstelling in grote bedrijfseconomische problemen komen, tenzij bij de onderhandelingen tussen de Staat en De Goede Schilders BV uit oogpunt van billijkheid rekening wordt gehouden met de maximale dekking van de verzekering(en) die gewoonlijk door een onderneming als deze met het oog op dit soort risico's zijn afgesloten. Daarbij moet worden uitgegaan van normale zorgvuldigheid die het maatschappelijk verkeer betaamt. De onderneming zal zich daarnaast mogelijk geconfronteerd zien met de uitkomst van het strafrechtelijk onderzoek, mede in verband met het overlijden van een werknemer waarvoor de ondernemer op dat moment verantwoordelijkheid droeg.

Deadline

Graag uw beslissing uiterlijk op vrijdag 11 juni 2004, in verband met de door de Rgd gewenste termijn waarbinnen de aansprakelijkstelling bij voorkeur zou moeten plaatsvinden. De Rgd acht

Paraaf (p)SG

De Directeur-Generaal van de Rijksgebouwendienst
hmc
hja

→

het om strategische redenen gewenst om uiterlijk op 15 juni 2004 de brief waarin de aansprakelijkheid wordt gesteld bij De Goede Schilders BV bezorgd te hebben.

Samenvatting

Naar verwachting is de voorlopige omvang van de totale financiële schade pas over één à twee weken bekend. Hoewel ik aarzel in dit stadium een bedrag te noemen dat te snel een eigen leven gaat leiden, zou u indicatief kunnen denken aan een bedrag tussen de € 8 en € 12 miljoen.

In opdracht van het Openbaar Ministerie is een strafrechtelijk onderzoek in gang gezet. Ten behoeve van een onderzoek door de Rechter Commissaris zal op 16 juni 2004 ter plaatse een reconstructie van de gebeurtenissen van zaterdagochtend 15 mei 2004 worden gehouden. Ook de Arbeidsinspectie is bezig met een onderzoek.

Omtrent de oorzaak van de brand en de daaraan voorafgaande ontbranding bestaat nog geen duidelijkheid. De berichten in de pers dat door het betrokken schilderbedrijf gebruik zou zijn gemaakt van een onder de omstandigheden niet toegestaan oplosmiddel zijn nog niet officieel bevestigd, maar in een telefoongesprek met een van de experts van de verzekeringsmaatschappijen van De Goede Schilders BV is onomwonden toegegeven dat de schilders gewerkt zouden hebben met thinner. Een dergelijke stof was niet voorgeschreven in de werkinstructies van de Rgd.

De Rgd en het Ministerie van Algemene Zaken hebben, mede op grond van de hiervoor genoemde telefonische verklaring, de indruk dat het betrokken schildersbedrijf in de uitvoering van de opdracht toerekenbaar tekort is geschoten en/of zich jegens de Staat onrechtmatig heeft gedragen. In overleg met de Landsadvocaat zijn de mogelijkheden onderzocht om het schildersbedrijf aansprakelijk te stellen, ervan uitgaande dat genoemde indruk juist zal blijken te zijn. Volgens de Landsadvocaat zijn noch de algemene voorwaarden van het schildersbedrijf van toepassing noch de voorwaarden die doorgaans door de Rgd worden gehanteerd en wordt de aannemingsovereenkomst beheerst door de algemene regels van het burgerlijk recht. Dit betekent dat uitsluitingen van aansprakelijkheid voornamelijk niet aan de orde zijn.

Op basis van de door de Kamer van Koophandel gepubliceerde jaarcijfers van De Goede Schilders BV heeft de Rgd de indruk dat deze onderneming met ca. 80 medewerkers niet in staat zal zijn om een vordering van deze omvang, zo dit al zou worden toegewezen als een schadebedrag waarvoor de schilder aansprakelijk wordt gehouden, te voldoen aan de Staat. Indien blijkt dat De Goede Schilders BV op gebruikelijke wijze, dus met normale zorgvuldigheid die het maatschappelijk verkeer betaamt, verzekerd is maar dat de onderneming, mede gelet op de aan de nabestaanden te vergoeden schade, met zodanige kosten blijft zitten dat dit wellicht het einde van de onderneming en daarmee van de werkgelegenheid van ca. 80 medewerkers zou kunnen betekenen, zou een uitgangspunt, bij de onderhandelingen die na de aansprakelijkstelling op gang zullen komen, kunnen zijn om uit coulanceoverwegingen het deel van de schade dat boven de gewoonlijk verzekerde som ligt, buiten de vordering te houden. Een en ander na advies ter zake van een onafhankelijke accountant.

→

Gelet op het voorgaande, zijn ambtenaren van het Ministerie van Algemene Zaken, Financiën en ondergetekende van mening dat de Staat op korte termijn moet overgaan tot het aansprakelijk stellen van De Goede Schilders BV op grond van hetgeen de Landsadvocaat in zijn advies heeft aangegeven (toerekenbaar tekort schieten en/of het zich jegens de Staat onrechtmatig gedragen). Bij de aansprakelijkstelling dient primair te worden uitgegaan van de totale schade die door de Staat als gevolg van de brand is geleden en nog zal worden geleden. Bij de onderhandelingen die na de aansprakelijkstelling op gang zullen komen heeft de Staat er

naar mijn mening echter geen belang bij om De Goede Schilders BV bedrijfseconomisch in gevaar te brengen. Ik stel daarom voor om ons bij de verdere onderhandelingen met betrekking tot de claim, mede te laten leiden door het financiële risico dat De Goede Schilders BV had behoren te dekken, uitgaande van een normale zorgvuldigheid die het maatschappelijk verkeer betaamt. Ik voorzie dat aldus doende een aanzienlijk deel van de schade niet op De Goede Schilders BV zal kunnen worden verhaald, maar dat door de Staat een schadevergoeding zal kunnen worden verkregen die gelet op de omstandigheden redelijk en billijk is.

Naar aanleiding van het ambtelijk overleg met het Ministerie van Financiën, waarbij ook van die zijde is uitgesproken dat de voorkeur bestaat voor het aansprakelijk stellen van De Goede Schilders BV voor de volledige schade en voor een inzet van de zijde van de Staat om een voor de Staat zo optimaal mogelijk onderhandelingsresultaat te bereiken, ter voorkoming van precedenten bij toekomstige gevallen, acht ik het wenselijk om na de aansprakelijkstelling verdere beslissingen aangaande de te volgen strategie vooraf met het Ministerie van Financiën te bespreken.

Politieke relevantie
Ja, zie effecten

Intra- en interdepartementale afstemming
Het Ministerie van Algemene Zaken, het Ministerie van Financiën en de Landsadvocaat.

Beslisapunten

1. Instemmen met het voornemen van de Rgd om De Goede Schilders BV op korte termijn aansprakelijk te stellen voor de volledige schade die de Staat als gevolg van de brand heeft geleden en nog zal lijden.
2. Instemmen met het voornemen van de Rgd om voorafgaand aan de onderhandelingen met betrekking tot de schadeclaim het onderhandelingsstandpunt van de Staat vooraf te overleggen met het Ministerie van Financiën, waarbij wat de Rgd betreft oog behoort te bestaan voor de bedrijfseconomische situatie van De Goede Schilders BV en de verzekerde som, daaronder te verstaan een verzekerde som die, uitgaande van een normale zorgvuldigheid die het maatschappelijk verkeer betaamt, passend is voor een onderneming als die van De Goede Schilders BV.

De Staat
Opzien het object voor de Goede altijd prima werkt heeft

Toelichting

geleed / en de dramatische situatie acht ik optie 2. veel.

Op 15 mei 2004 is omstreeks 8.00 uur in de ochtend in het Catshuis brand uitgebroken tijdens de uitvoering van schilderwerkzaamheden aan de vloer van een van de ruimten op de begane grond van het Catshuis. Bij de brand of de daaraan voorafgegane ontbranding is, zoals u weet, een van de medewerkers van De Goede Schilders BV om het leven gekomen.

Als gevolg van de brand is grote schade ontstaan aan het gebouw, de inrichting, de losse inventaris en aan in het gebouw aanwezige kunstvoorwerpen. Op dit moment wordt in opdracht van de Rgd en het Ministerie van Algemene Zaken, de schade geïnventariseerd door expertisebureau [redacted], met behulp van bedrijven die eerder bij de renovatie betrokken waren. [redacted] maakt een voorlopig schadeverslag met een opstelling van de kosten die naar verwachting met het herstel gemoeid zullen zijn. Naast de materiele schade aan het gebouw, de inrichting, de kunstvoorwerpen etc. is sprake van indirecte schade als gevolg van het tijdelijk niet meer beschikbaar zijn van het Catshuis: vervangende vergaderruimten en

ontvangstfaciliteiten alsmede woonruimte voor de minister-president en voor de intendanten. Ik verwacht dat de omvang van de totale financiële schade over één à twee weken bekend zal zijn, mede omdat de schade achter wanden, plafonds en vloeren, aan installaties en bekabeling nog verder moet worden onderzocht. Het Instituut Collectie Nederland (ICN) heeft een voorlopige taxatie afgegeven van de schade aan de kunstvoorwerpen. Pas op 3 juni 2004 heeft de Koninklijke Marechaussee de Herenkamer, de Damessalon en de Catskamer vrijgegeven. Maar reeds nu is duidelijk dat gesproken kan worden van een zeer aanzienlijke schade waarvan het herstel geruime tijd zal gaan duren, gedurende welke tijd het Catshuis niet meer gebruikt zal kunnen worden. Hoewel ik aarzel om in dit stadium een bedrag te noemen dat te snel een eigen leven gaat leiden, zou u indicatief kunnen denken aan een bedrag tussen € 8 en € 12 miljoen. Het uiteindelijke bedrag zal eerder aan de bovenkant van de bandbreedte liggen. Zodra ik beschik over het overzicht van de schade zal ik u daarvan uiteraard op de hoogte stellen. Het Catshuis wordt op 7 juni 2004 door het Ministerie van Algemene Zaken overgedragen aan de Rgd.

De nazorg van de brand vindt plaats in goed overleg tussen de Rgd en het Ministerie van Algemene Zaken. De afgelopen weken heeft dagelijks overleg plaatsgevonden waarbij werkafspraken zijn gemaakt over de beredding, vervangende huisvesting, e.d.. Alle stappen geschieden ook in overleg met de Landsadvocaat en met de experts van de verzekeringsmaatschappijen van De Goede Schilders BV. Op dit laatste kom ik elders in deze nota terug.

Een belangrijk onderwerp dat tijdens het overleg tussen de Rgd en het Ministerie van Algemene Zaken aan de orde is, betreft de juridische afhandeling. Door het Openbaar Ministerie is een strafrechtelijk onderzoek in gang gezet. Ten behoeve van een onderzoek door de Rechter Commissaris zal op 16 juni 2004 ter plaatse een reconstructie van de gebeurtenissen op zaterdagochtend 15 mei 2004 worden gehouden. Ook de Arbeidsinspectie is bezig met een onderzoek. Omtrent de oorzaak van de brand en de daaraan voorafgaande ontbranding bestaat nog geen duidelijkheid. De berichten in de pers dat door het betrokken schildersbedrijf gebruik zou zijn gemaakt van een onder de omstandigheden niet toegestaan oplosmiddel zijn nog niet officieel bevestigd, maar in een telefoongesprek met een van de experts de verzekeringsmaatschappijen van De Goede Schilders BV is onomwonden toegegeven dat de schilders gewerkt zouden hebben met thinner. De Rgd heeft aan het Openbaar Ministerie gevraagd de technische onderzoeksresultaten van de Koninklijke Marechaussee en, voor zover beschikbaar, de daarop gebaseerde conclusies beschikbaar te stellen. Ik ben nog in afwachting van een reactie van het Openbaar Ministerie.

De Rgd en het Ministerie van Algemene Zaken hebben, mede op grond van de hiervoor genoemde telefonische verklaring, de indruk dat het betrokken schildersbedrijf in de uitvoering van de opdracht toerekenbaar tekort is geschoten en/of zich jegens de Staat onrechtmatig heeft gedragen. Het technische bewijs moet nog ter beschikking worden gesteld aan de Rgd. De Rgd heeft in overleg met het Ministerie van Algemene Zaken de mogelijkheden onderzocht om De Goede Schilders BV aansprakelijk te stellen, ervan uitgaande dat genoemde indruk juist zal blijken te zijn. Aan de Landsadvocaat heb ik gevraagd om een advies te geven over de overeenkomst tussen de Rgd en De Goede Schilders BV, en om daarin aan te geven welke voorwaarden de overeenkomst vereisen en of deze voorwaarden wellicht gevolgt zijn voor het geldend maken van de aanspraken die de Staat op De Goede Schilders BV meent te hebben. In afwijking van wat gebruikelijk is, heeft de Rgd in dit geval de voorwaarden die in de offerte van De Goede Schilders BV van toepassing waren verklaard, niet terzijde gesteld en niet

vervangen door de voorwaarden die de Rgd normaal pleegt voor te schrijven bij aanneming van werken van deze omvang. De Landsadvocaat is er echter op gestuit dat de gebezigde verwijzing in de offerte verwarring oplevert. De voorwaarden waarnaar in de offerte van De Goede Schilders BV werd verwezen bleken namelijk niet meer gedeponereerd te zijn bij de Kamer van Koophandel in Utrecht, waarvan in de offerte nog melding wordt gemaakt, maar bij de Kamer van Koophandel in Rotterdam. Daar zijn de voorwaarden vernummerd en tussentijds gewijzigd. Op eigen kracht is een opdrachtgever niet in staat om via de in de offerte gegeven, naar nu blijkt foutieve, verwijzing de toepasselijke voorwaarden op te sporen. Bovendien is vastgesteld dat De Goede Schilders BV de zijns inziens toepasselijke voorwaarden niet heeft mee gestuurd met de offerte. De Landsadvocaat ziet als consequentie dat noch de algemene voorwaarden van De Goede Schilders BV noch de voorwaarden die doorgaans door de Rgd worden gehanteerd van toepassing zijn, dat de overeenkomst beheerst wordt door de algemene regels van het burgerlijk recht en dat uitsluitingen van aansprakelijkheid vooralsnog niet aan de orde zijn.

De vraag is of De Goede Schilders BV in staat moet worden geacht om de schade te dragen waarvan eerder in deze nota de indicatieve bandbreedte is genoemd. Op basis van de door de Kamer van Koophandel gepubliceerde jaarcijfers van De Goede Schilders BV heeft de Rgd de indruk dat deze onderneming met ca 80 medewerkers niet in staat zal zijn om eigenstandig een vordering van deze omvang, zo dit al zou worden toegewezen als een schadebedrag waarvoor de schilder aansprakelijk wordt gehouden, te voldoen aan de Staat. Indien blijkt dat De Goede Schilders BV op gebruikelijke wijze, dus met normale zorgvuldigheid die het maatschappelijk verkeer betaamt, verzekerd is maar dat de onderneming, mede gelet op de aan de nabestaanden te vergoeden schade, met zodanige kosten blijft zitten dat dit wellicht het einde van de onderneming en daarmee van de werkgelegenheid van ca 80 medewerkers zou kunnen betekenen, kan een uitgangspunt zijn om uit coudanceoverwegingen het deel van de schade dat boven de gewoonlijk verzekerde som ligt, buiten de vordering te houden. Een en ander na advies ter zake van een onafhankelijke accountant.

De Goede Schilders BV heeft zich overigens meteen na de brand gerealiseerd dat het verstandig is om zijn verzekeringsmaatschappijen in te lichten over de gebeurtenis. Naar verluid heeft De Goede Schilders BV inmiddels een advocaat ingeschakeld om zijn belangen te behartigen. Op dinsdag 18 mei 2004 is met twee experts, werkend in opdracht van de verzekeringsmaatschappijen van De Goede Schilders BV, een rondgang gemaakt in het Catshuis en zijn zij in de gelegenheid gesteld om een eerste indruk te krijgen van de omvang van de schade. Vervolgens is op vrijdag 21 mei 2004 een bespreking georganiseerd met een van de hiervoor genoemde experts en de experts die door de Rgd en het Ministerie van Algemene Zaken voor de bereddering en raming van de schade waren ingeschakeld, waarbij gesproken is over de handelwijze bij de bereddering en de mogelijkheden voor onderzoek door de experts van de verzekeringsmaatschappijen van De Goede Schilders BV. De afspraken zijn schriftelijk vastgelegd en tot op heden worden de afspraken tot tevredenheid van alle betrokkenen nageleefd. De gekozen handelwijze om de experts van de mogelijke tegenpartij reeds nu bij de bereddering en het onderzoek te betrekken, werkt in het voordeel van alle betrokken partijen omdat ingeval De Goede Schilders BV door de Staat aansprakelijk wordt gesteld beide partijen beschikken over gegevens waarover nauwelijks discussie zal kunnen ontstaan, in ieder geval minder discussie dan wanneer de experts pas na een formele aansprakelijkstelling in de gelegenheid zouden worden gesteld om onderzoek te doen in en om het Catshuis.

Omdat het renovatieproject van het Catshuis pas kort geleden door de toenmalige aannemers aan de Rgd is opgeleverd en op 15 mei 2004 zelfs de onderhoudstermijnen van de aannemingsovereenkomsten nog niet geëindigd waren, is door de Rgd onderzocht of wellicht nog polissen open stonden waarop de brandschade zou kunnen worden verhaald. In de bestekken van de Rgd wordt onder andere bepaald dat de aannemers zich tegen wettelijke aansprakelijkheid en brand/storm dienen te verzekeren. De wettelijke aansprakelijkheid wordt standaard voorgeschreven voor de duur van de overeenkomst, dus tot en met de overeengekomen onderhoudstermijn en de brand/stormverzekering voor de duur van het werk, dus tot daags na de oplevering. Deze standaard bleek ook bij de renovatie van het Catshuis te zijn gebezigd en geconcludeerd moet worden dat geen andere polissen openstaan waarop een beroep ter dekking van de schade kan worden gedaan.

Gelet op het voorgaande zijn ambtenaren van het Ministerie van Algemene Zaken en ondergetekende van mening dat de Staat op korte termijn zou moeten overgaan tot het aansprakelijk stellen van De Goede Schilders BV op grond van hetgeen de Landsadvocaat in zijn advies heeft aangegeven (toerekenbaar tekort schieten en/of het zich jegens de Staat onrechtmatig gedragen). Bij de aansprakelijkstelling dient primair te worden uitgegaan van de totale schade die door de Staat als gevolg van de brand is geleden en nog zal worden geleden. De Staat heeft er naar mijn mening echter geen belang bij om De Goede Schilders BV bedrijfseconomisch in gevaar te brengen. Ik stel daarom voor om ons bij de verdere onderhandelingen met betrekking tot de claim te laten leiden door de risicodekking die De Goede Schilders BV met normale zorgvuldigheid die het maatschappelijk verkeer betaamt had behoren te dekken. Ik voorzie dat zodoende een aanzienlijk deel van de schade niet door de Staat op de onderneming van De Goede Schilders BV zal worden verhaald, maar dat door de Staat een schadevergoeding zal kunnen worden verkregen die gelet op de omstandigheden redelijk en billijk is. De Goede Schilders BV zal zich daarnaast mogelijk geconfronteerd zien met de uitkomst van het strafrechtelijk onderzoek, mede in verband met het overlijden van een werknemer waarvoor de ondernemer op dat moment verantwoordelijkheid droeg.

Bij de voorbereiding van deze nota heeft op ambtelijk niveau overleg plaatsgevonden met het Ministerie van Financiën. Uit dit overleg is duidelijk geworden dat het Ministerie van Financiën van mening is dat De Goede Schilders BV bij voorkeur aansprakelijk zou moeten worden gesteld voor de volledige schade die de Staat heeft geleden en nog zal lijden als gevolg van de brand in het Catshuis. Voorts achten de medewerkers van het Ministerie van Financiën het gewenst dat de Staat zich bij de verdere onderhandelingen met betrekking tot de schadeclaim richt op een voor de Staat zo optimaal mogelijk resultaat, een en ander om precedentwerking voor andere gevallen te voorkomen. Op ambtelijk niveau is afgesproken om nu nog geen keuze te maken voor de strategie die tijdens de onderhandelingen met betrekking tot de aansprakelijkstelling gekozen zal worden maar om daarover, zodra het moment daar is, nadere afspraken te maken.

De Rgd is in overleg met het Ministerie van Algemene Zaken bezig om uitvoering te geven aan alternatieven voor de door de brand tijdelijk vervallen huisvestingsmogelijkheden. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan de besluitvorming over het herstel en opnieuw inrichten van het Catshuis.

Over deze onderwerpen wordt u separaat op de hoogte gehouden.